

Cultura

Premi Godó de Periodisme d'Investigació i Reporterisme

Onades i mar

ANÀLISI

Llàtzer Moix

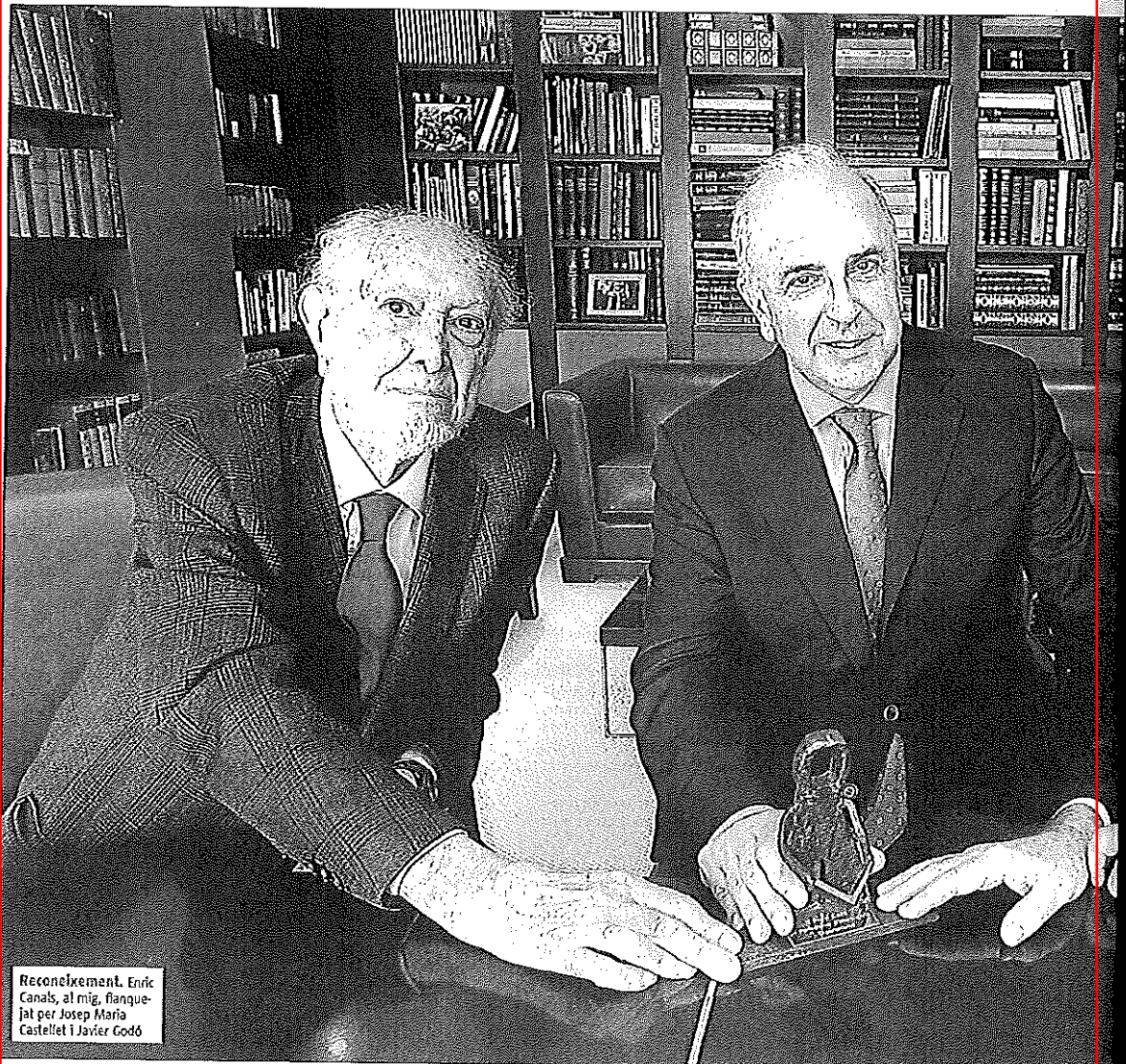
La distinció entre periodisme a seques i periodisme d'investigació pot ser una mica bizantina. Perquè tot bon periodisme és d'investigació. I perquè no tot el periodisme que es presenta com d'investigació ho és. No ho és, sens dubte, el que presumeix de ser-ho i només és fruit del dossier o del sumari judicial divulgats amb finalitats perverses, per danyar una reputació. Això no és periodisme d'investigació, sinó de clavegueró. El periodisme d'investigació no depèn de fonts que afluïxen a les clavegueres de l'Estat, la policia, els partits o els financers caiguts en desgràcia (però no del tot, perquè saben massa coses). El bon periodista d'investigació es nodreix de

Tot el bon periodisme és d'investigació, però no tot el que diu ser-ho ho és

fonts pròpies, que cuida, espem i contrasta amb tenacitat, fins que expliquen una mica més del que volien explicar i la història perseguida s'il·lumina.

Un avenç en una investigació pot alimentar la portada d'un diari. El següent, una altra. I així successivament. Aquests avenços són com onades que trenquen a la platja, fugaces i encavalcades: la següent desdibuixa l'anterior. Per això resulten atractius llibres com els que es proposa d'enaltir el Godó de Periodisme d'Investigació i Reporterisme; llibres que reuneixen i articulen la successió d'onades; que ens ofereixen un panorama del mar, amb onades, sí, però també amb corrents, fons, fauna i flora; d'un mar on els fets de molts dies encaixen i cobren sentit global, on la vida recupera tota la complexitat.

Algú dirà que la vista humana no pot abastar tot el mar. És cert. Però això no suposa un problema, sinó un esperó: això és el que ens convida i anima a continuar investigant.

Reconeixement. Enric Canals, al mig, flanquejat per Josep Maria Castellet i Javier Godó

Tot sobre el consell de guerra a Pujol

Enric Canals, premiat pel seu llibre 'Pujol Catalunya'

NÚRIA ESCUR
Barcelona

Catalunya és l'únic país d'Europa que ha tingut dos dels seus presidents sotmesos a la disciplina d'un consell de guerra per motius polítics. El primer va ser Lluís Companys, el segon Jordi Pujol". Així inicia

Enric Canals el seu llibre *Pujol Catalunya. El consell de guerra a Jordi Pujol* (Ed. Pòrtic). El periodista i productor televisiu Enric Canals va rebre ahir el premi Godó de Periodisme d'Investigació i Reporterisme per un treball històric que descobreix tots els detalls sobre el consell de guerra que va ser aplicat al seu dia a l'ex-president de la Generalitat Jordi Pujol i Soley.

El premi l'hi van lliurar Javier Godó, comte de Godó i president-editor de *La Vanguardia*, i el president del Grup 62, Josep Maria Castellet, que encapçalava el jurat, compost també per professionals de prestigi com Salvador Giner, Xavier Folch, Sergio Vila-Sanjuán, Alfredo Abián, Llàtzer Moix i Màrius Carol, acompanyats de José Antich, director de *La Vanguardia*.

L'obra premiada és la suma d'una intensa feina de recopilació, les confessions del seu protagonista i altres coses del destí. El material obtingut, inèdit, correspon a expedients i documents rescatats cinquanta-dos anys després que fossin firmats. "Alguns d'aquests papers els ha vist per primera vegada Jordi Pujol. La seva declaració, per exemple, mai no la va poder tenir a les mans

#tuitsdecultura

Si el president és de plasma, el vot s'hauria de fer amb el comandament a distància.

@MeldorComas
Meldor Comes Escriptor

Estos filósofos universitarios acercan la lámpara a sus ojos en lugar de acercarla al objeto que desean observar.

@alejodorowsky
Alejandro Jodorowsky Psicomag

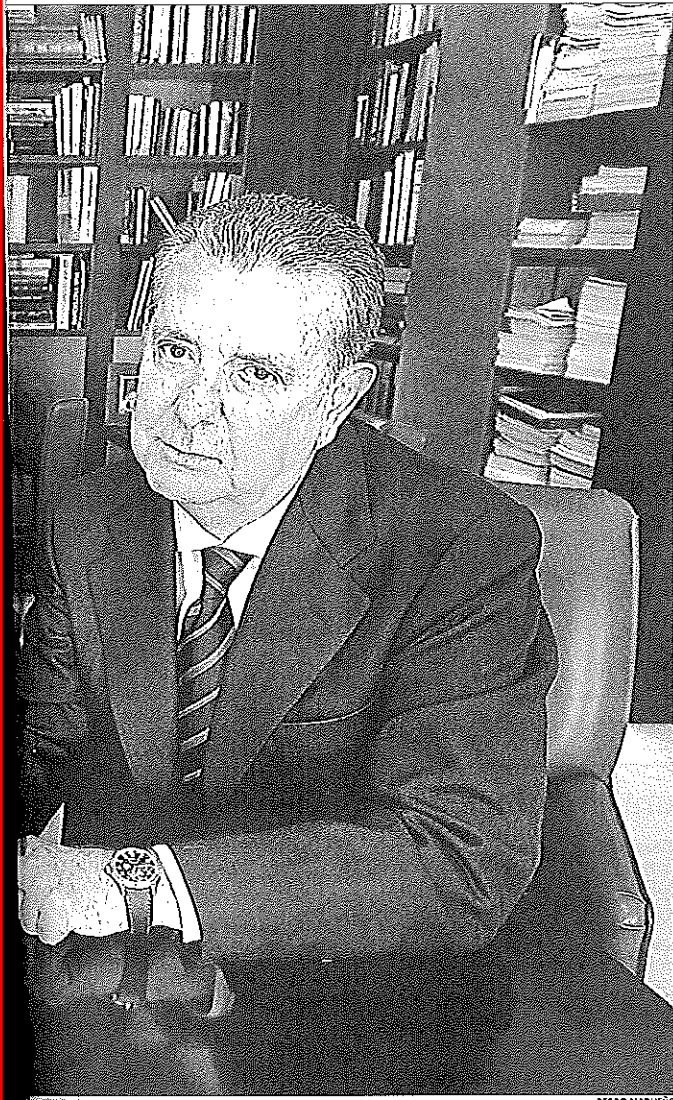

La Fiscalía Anticorrupción recurrirá la imputación de la Infanta. ¿La Fiscalía? ¿Por qué? ¿No tiene abogado ella? ¿Ni de oficio?

@RafaelRelg
Rafael Relg Escriptor

3 d'abril: el dia que Rajoy va vaticinar el final de la crisi, una infanta va ser imputada i Chávez es va convertir en ocellot. #paralhistoria

@susanngriso
Susanna Griso Periodista

FECFO MADUREO

fins ara", explica Enric Canals, que confessa haver tret una lliçó essencial d'aquest exercici d'investigació. "Recuperar la memòria. És una cosa bàsica. Quan jo preguntava a alguns joves si tenien alguna idea de la pressió d'alt voltatge a què s'havia vist sotmès Jordi Pujol per les seves conviccions polítiques, em contestaven: 'Sí, esclar, Banca Catalana!'. No, home, no, molt abans! No es pot permetre aquest desconeixement".

Una vegada amb el material a les seves mans, va decidir visitar l'ex-president Jordi Pujol, que, tot i que al principi es va mostrar reticent a mirar cap al passat, després va acabar aportant interessants reflexions i records personals intransferibles. "No em va imposar cap condició", afegeix Canals, encara que sí que li va manifestar la seva voluntat de no recrear-se especialment amb aquells episodis més morbosos, com les tortures a les quals va ser sotmès.

Jordi Pujol va ser arrestat el 1960 per les seves activitats antifranquistes i sentenciat a set anys de presó a causa dels anomenats

UNA DADA
"Catalunya és l'únic país d'Europa amb dos presidents sotmesos a consell de guerra"

MATERIAL INÈDIT
Els documents als quals ha tingut accés l'autor surten a la llum 52 anys després de ser signats

L'ESPOSA
Marta Ferrusola va ser clau quan li va dir: "No hem arribat fins aquí per fer passos enrere"

Fets del Palau, al Palau de la Música Catalana, dels quals en va complir dos i mig a la presó de Saragossa i un de confinament a Girona.

Va ser acusat de "rebel·lió militar per equiparació". En plena dictadura franquista, la llei considerava la difusió de propaganda clandestina un delicte equiparable amb una acció armada contra el règim. Pujol es va veure sotmès a un consell sumari després de ser detingut per la policia i torturat brutalment fins que es va confessar autor del pamflet *Us presentem el general Franco*.

El material reunit per al llibre conforma un escenari que perfila el naixement d'un tipus de catalanisme activista que va marcar un camí posterior. Marta Ferrusola, dona del condemnat, va tenir un paper determinant en aquells fets. "Quan Pujol li explica que, per disminuir les conseqüències, li han proposat que no es manifesti verbalment, que rebaixi les seves declaracions... -explica amb vehemència Enric Canals-, ella li respon sense dubtar: 'No hem arribat fins aquí per fer passos enrere'. Llavors Pujol s'envaletaix i fa aquest *speech* final que és el que el perd". Ja havien nascut dos dels seus fills.

Enric Canals i Cussó (Tiana, 1952) és periodista, guionista i productor televisiu. Va ser cap de programes i director de TV3 entre el 1984 i el 1989 i el 1990 va fundar la productora audiovisual Mercuri SGP, que va portar a televisió documentals com *Te'n recordes? Els dies que van canviar la nostra vida*, *Aquest temps, aquest país*, *Aquell 1898*, *A l'ombra de la Gran Guerra*, *Un món en flames* o *Diccionari de butxaca del segle XX*.

El procés contra Jordi Pujol va aixecar onades d'indignació i repulsa d'amplis sectors de la societat catalana. Com apunta el text premiat, "també va representar la consolidació d'un moviment de joves catalanistes antifranquistes que, a partir de llavors, tindria Jordi Pujol com el seu principal exponent". Hi trobem la llavor que el va fer líder a Catalunya anys després.

Consultor en projectes audiovisuals, Canals ha estat membre del Consell Audiovisual de Catalunya i del Consell d'Administració de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió. La seva aportació al volum guardonat amb el premi Godó -del qual també es farà un audiovisual- no només se ceneix a l'anàlisi històrica sinó que fa sociologia de tota una època amb racons de boira que el mateix Jordi Pujol mai no ha volgut recordar.

"Vostè, com a periodista, faci la seva feina, però jo mai no faré sang d'aquest tema", va advertir Pujol a Canals referint-se als informes del tristament cèlebre inspector en cap de la VI Brigada Social de la Policia de Barcelona, Vicente Juan Creix, i a les vexacions i tortures físiques i psicològiques que li van infligir. "La seva persistència ha estat exemplar: la seva lluita és ser. Ara estem en això, més que mai, en molts llocs del món on es tracen els camins de les nacions del món. I ell hi té molt a veure", conclou, al prefaci que ha escrit per a l'obra, l'historiador Josep Maria Solé i Sabaté. ●

Julià Guillamon

Wilko Johnson

Jo devia tenir tretze o catorze anys i el meu germà sis o set. La meua iaia venia a Barcelona a passar l'hivern i els primers dies es dedicava a fer llista dels malalts i morts de la temporada. Eren noms de veïns i parents de lluny, que s'havien quedat sols al poble o que havien anat a viure a Onda o a Castelló, amb els fills i les joves. El meu pare, que havia viscut al poble de petit, sabia qui eren alguns d'aquests morts, però els nois no en teníem ni idea. La iaia intentava explicar-se i es desesperava: "Sí, la germana de Sinforosa, la hija de Generosa que se se fue a Vallat, la Tusonica que era prima hermana de Saturnino de la calle Llull" (els noms, els llocs i els parentius els combino tal com em vénen, per posar un exemple, ja em perdonarà sí em llegeix algú de la família). També ens sobtava molt l'amor que la iaia tenia a Isabel Tenaille, que era la presentadora de moda de Televisió Espanyola. El meu germà, que era una mena de Bart Simpson, la tenia crucificada.

I ara, trenta i tants anys després, som el meu germà i jo que ens passem el dia enviant-nos e-mails sobre gent que s'ha mort o que està a punt de morir-se. Pilots de cotxes, de quan seguïem cada setmana les curses, que s'havien estampat a la carretera i músics de rock que d'un dia per l'altre anulen la gira i se'n van al canyet. Vull pensar que els nostres fills no ens veuen com véiem nosaltres la iaia: com uns vells xarucs que es truquen per explicar-se que s'ha mort Kevin Ayers o que Pepe Sancho, en pau descansi, ha sortit per la tele en una entrevista de fa un any i ha dit que quan rodava *La lozana andaluza* es va tirar Maria Rosaria Omaggio. Quin fill de puta!

Que difícil és entendre els morts dels altres. Per a la meua iaia eren la Sinforosa, la tia Remedios o Saturnino, la gent que coneixia del poble de tota la vida. Per al meu pare l'equip del València CF dels anys quaranta, quan es va aficionar al futbol, i es va aprendre de memò-

La iaia ens intentava explicar qui era la gent que havia mort aquell any al poble, no els coneixíem i es desesperava

ria l'alineació que no va oblidar mai més: Eizaguirre, Alvaro, Juan Ramón, Ortúzar, Epi, Iturraspe, Lecue, Igoa, Asensi, Mundo i Gorostiza. Per a nosaltres Willy Deville, Kevin Ayers, Wilko Johnson, el guitarrista de Doctor Feelgood, que dia que està tan fotut. Una nit vam anar a sentir-lo al Zeleste del carrer Almogàvers i ens els vam trobar quan sortíem de fer copes al bar Ceferino. Acostumats a veure els aires que gastaven Loquillo o Carlos Sagarra de Los Rebeldes quan es deixaven caure pel Bikini, ens va semblar un paio de puta mare, una mica marcia amb aquell serrell i aquell posat hieràtic. Recordo aquell moment com una època especial de Barcelona: hi havia molts concerts i les entrades no valien cap fortuna, les cervesses no eren caríssimes, aquesta gent, que havia estat molt gamberra, estava de tornada de tot, tocaven bé i com que els qui no seguïem el ramat érem quatre gats, al Zeleste hi estàvem com a casa. Però també pot ser que fos una època com totes les altres.